

31. Czyżewski F. Polskie i ukraińskie teksty gwarowe ze wschodniej Lubelszczyzny / F. Czyżewski, S. Warchoł. – Lublin, 1998. – 496 s.
32. Mańczak W. Etymologia rosyjskiego *после* / W. Mańczak // Slavia Orientalis. – Rocznik XLVII. – № 2. – Kraków, 1998. – S. 251–254.

Громик Юрий. Наречия-архаизмы в украинских подляшских говорах. Проанализированы архаичные структуры наречий, зафиксированные автором в подляшских говорах украинского языка. Замечено, что подляшские говоры ныне один из немногих украинских ареалов сохранения и активного функционирования этих славянских архаизмов. Структура и семантика рассматриваемых наречий не претерпели существенных изменений, а морфологическое оформление и семантическое развитие происходили в условиях относительной изолированности ареала от остального украинского языкового континуума.

Ключевые слова: подляшские говоры, ареал, наречие, архаизм, лексическое значение.

Hromyk Yuriy. Adverbs-Archaisms in Ukrainian Pidliashshia's Dialects. The article deals with the analysis of the adverbs archaic structures which were recorded in Pidliashshia's dialects of the Ukrainian language. The Pidliashshia's dialects are noted to be one of the few Ukrainian areas of preservation and active functioning of Slavic archaisms. The structure and semantics of the analyzed dialects haven't undergone significant changes and morphological processing and semantic development have occurred in relative isolation from the rest of the Ukrainian language continuum.

Key words: Pidliashshia's dialects, area, adverb, archaism, lexical meaning.

УДК 821.161.2-3.08Пашковський

Олена Дюндик

ІДІОСТИЛЬ ЄВГЕНА ПАШКОВСЬКОГО – ПОСТМОДЕРНІЗМ ЧИ НЕОБАРОКО?

У статті проаналізовано стилістичні особливості романів сучасного українського письменника Євгена Пашковського. Детально описано ідіостиль автора, належність його до постмодерністської парадигми, а конкретніше – до необарокової течії постмодернізму. Проаналізовано сучасні погляди на такі стильові напрями, як постмодернізм, модерн/постмодерн, бароко/необароко. Виявлено ключові необарокові тенденції у стилістиці й мові письменника, які ілюструються авторськими неологізмами, витриманими в цьому стилі. Простежено паралелі у мовотворчості Є. Пашковського та письменника доби бароко І. Вишенського.

Ключові слова: постмодернізм, модернізм, необарокова стилістика, Є. Пашковський.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми. Євген Пашковський – сучасний український прозаїк, журналіст, філолог за фахом і майстер слова за покликанням. У його творчому доробку п'ять романів: «Свято» (1989), «Вовча зоря» (1990), «Безодня» (1992), «Осінь для ангела» (1993) і «Щоденний жезл» (1999). Останній у 2001-му році удостоєний Національної премії України імені Тараса Шевченка.

Оригінальну стилістику його творів відзначають усі дослідники, що беруться їх аналізувати. «Це буквально вулкан. Тут – багатство слів, уміння вживати їх. Він витворює нові слова. Він поєднує слова у несподіваних зіставленнях» [Пашк, 5], – пише у передмові до роману-есею «Щоденний жезл» Павло Загребельний. С. Квіт вважає, що тексти Є. Пашковського складні для осмислення і тому не привертають уваги масового читача: «Ускладнений стиль – внутрішня зневага автора до примітивізму сьогоденної маскультури. Він закриває текст для непосвячених» [12, с. 146]. Тексти Є. Пашковського М. Павлишин називає непрозорими. На його думку, автор відмовляється від спільної мови з читачем, створюючи герметичний код [цит. за 24, с. 84]. І, нарешті, Є. Баран робить сміливий висновок, що Є. Пашковський – «нечитабельний прозаїк. Але популярний, бо фактично не читають, але говорять про нього» [2, с. 114]. Тут доречною була б аналогія із Джойсівським «Уліссом», який багато дослідників теж вважають «unreadable» (нечитабельним), але П. Макгі запевняє, що «такі роботи, як «Улісс» та «Поминки за Фінегганом» навпаки піддаються *безкінечному* прочитанню, оскільки не існує єдиного історичного коду значення, здатного вичерпати їхні семантичні можливості» [31, с. 7]. Романи Є. Пашковського теж належать до тієї низки текстів, які поза часом, а отже, можуть мати безліч прочитань.

Цікавими є авторські визначення власного стилю. Написані, чи швидше, вистраждані тексти він сам називає «*романами-вітрильниками*» [Пашк, с. 201], «*книгою-ковчегом*» [Пашк, с. 258], «*власною сповіддю*» [Пашк, с. 327], «*романами-енцикліками*» і «*романами-посланнями*» [Пашк, с. 344]. Його твори одночасно і вразливі, наче вітрильник у бурю, і здатні врятувати світ після потопу, наче біблійний ковчег.

Усі ці досить суперечливі характеристики свідчать про самотність манери письма Є. Пашковського. Проте, це не дозволяє віднести тексти письменника до певного стильового напрямку, не дає

змоги втиснути їх у рамки однієї стильової парадигми. Спробуємо слідом за оповідачем роману «Щоденний жезл» відповісти на питання: *«так це модерн, чи постмодерн?»* [Пашк, с. 90], яке для нас також є присутнім, оскільки відправною точкою у вивченні ідіостилю письменника має бути стильова ідентифікація його творів. Мова творів автора дає змогу визначити, які стильові напрямки є домінуючими у його творчості, якому стилістичному інструментарію він віддає перевагу, адже «саме мова як матеріал і основа словесного мистецтва забезпечує підтвердження багатьох літературознавчих положень» [9, с. 6].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Усі літературні (ширше – мистецькі) течії постають як реакція на історичний поступ. Зміни в суспільстві зумовлюють формування нових світоглядних пріоритетів, які знаходять своє відображення у творчості. Сучасне мистецтво в усьому світі прийнято підганяти під один загальноприйнятий (і від того позбавлений будь-якого змісту) канон постмодернізму. Попри велетенський масив праць, присвячених осмисленню цього явища, суперечки навколо нього не вщухають. З упевненістю можна сказати лише одне: постмодернізм – це дух сучасності, *Zeitgeist* кінця ХХ – початку ХХІ століття. У. Еко стверджує, що кожна епоха на певному етапі переживає кризу, і тому «постмодернізм – це не фіксоване хронологічне явище, а певний духовний стан... тобто, у кожній епохи є свій постмодернізм, коли вона опиняється на порозі кризи» [27, с. 76]. Справді, заперечувати традиції – ідея не нова, справа лише в тому, **ЯК** це робити.

Основними рисами, що виокремлюють постмодернізм від інших стильових напрямків, за літературознавчим словником, є іронія, гра, сарказм, потяг до архаїки, міфу, підсвідомого, бачення повсякденності як театру абсурду, еkleктика, запозичення, альянзи, інтертекстуальність, цитування [16, с. 565].

Таким чином, постмодернізм – це продукт суспільний, він характеризує сучасний стан людського поступу. Цю думку відстоює німецький філософ, теоретик постмодернізму Вольфганг Вельш: «у цілому потрібно мати на увазі, що постмодернізм – зовсім не вигадка теоретиків мистецтва, художників і філософів. Найімовірніше йдеться про те, що наша реальність і життєвий світ стали постмодерними» [3, с. 3].

Кожна наступна епоха заперечує попередню. Більшість науковців сходяться на тому, що постмодернізм виник як реакція на класичний модернізм (Р. Харчук, Т. Гундорова, С. Андрусів, В. Руднєв, І. Ільїн, І. Гассан). Проте, цю ідею заперечує ряд західних дослідників, зокрема В. Вельш, Ж. Ліотар, Ю. Хабермас. Скажімо, В. Вельш наголошує, що постмодернізм хибно приймають за антимодернізм через невдало сформульований термін (*post-modern* – «після модерну»). Якби постмодернізм заперечував модернізм, то різко б відкинув усі його засадничі принципи. Але постмодернізм не охоплений цим «антипафосом», він переходить до принципового плюралізму, «містить у собі як минуле, так і майбутнє, він, на відміну від усякого анти-модернізму – включає в себе саме модерн, ставлячи його на почесне, але не виняткове місце» [3, с. 15]. В. Вельш також цитує Ж.-Ф. Ліотара, котрий формує співвідношення модернізму і постмодернізму так: «постмодерн стоїть не після модерну, і не в опозиції до нього; він вже містився у модерні, але приховано» [3, с. 15]. Підтвердження цьому знаходимо в іншого американського літературознавця МакГейла: «Постмодернізм швидше виходить із модернізму, ніж він іде після нього» [31, с. 5]. Болгарський науковець Цветан Тодоров зазначає, що постмодерністські явища більше заслуговують називатись «ультрамодерністськими», оскільки саме явище «виростає не стільки з факту розриву із модернізмом, скільки із загострення певних його рис...» [32, с. 167].

Існує і третя точка зору на співвідношення епох модерну і постмодерну. Ряд дослідників пропонують розглядати постмодернізм як явище «котре зовсім не настає після модернізму і зовсім не має опонувати йому, а народжується ще перед модерном, як передмодерні форми культурної свідомості, таких як бароко чи маньєризм» [6, с. 49]. Справді, назви багатьох течій, що ними послуговується сучасне літературознавство, мають у собі префікс *нео-*: *необароко*, *неомодерн*, *неонародництво*, *неопозитивізм* та інші. Проте, незрозуміло, чи належать ці течії до загального постмодерного напрямку, чи існують поза межами постмодерної парадигми. Поділяємо думки Т. Гундорової та О. Юрчук про те, що всі ці течії існують в межах постмодерного дискурсу, але більшою чи меншою мірою проявляють тенденції попередніх епох.

Ім'я Є. Пашковського українські літературознавці часто асоціюють із поняттями *неомодерн* та *необароко*. Тож спробуємо окреслити

їхні погляди (до речі, досить суперечливі) щодо стильової належності творів автора.

Р. Харчук трактує прозу Є. Пашковського як *неомодерну*, відмовляючи їй у статусі постмодерної. «На відміну від постмодерністів, які культивують гру, іронію, переформульовуючи канони, неомодерністи продовжують створювати «високу літературу» [24, с. 75]. З приводу прози Є. Пашковського дослідниця зазначає, що він «максимально втілює у життя тезу модернізму, за якою в літературі важить не що, а як» [24, с. 86]. Однак, ми вже з'ясували, що таке різке протиставлення модерну і постмодерну є штучним з огляду на продовження традицій модернізму у постмодернізмі. Хоча Т. Гундорова також називає стиль Є. Пашковського неомодерним, вона зазначає, що він «в особливий спосіб поєднує модерністські та постмодерністські ідеї» [5, с. 152]. Натомість, В. Єшкілев вважає Є. Пашковського одним із найпомітніших представників постмодерного дискурсу в Україні [18, с. 42].

Т. Гундорова у своїх студіях з питань українського модернізму звертає увагу не лише на естетичні та тематичні принципи, на яких базуються ці тексти, але й на їхні лінгвістичні особливості. Модернізм, за її словами, відкриває простір для словесної утопії, актуалізує «мовні ігри», які служать поворотним ключем у переключенні смислових площин» [6, с. 24]. Дослідниця зазначає, що на противагу народницькому дискурсові, в основі якого лежить ясність викладу, «модерністський дискурс стверджується через самодостатність, афішує вибраність і зашифрованість, підкреслює комунікативність, езотерічність, хоча здебільшого має духовно-культурний підтекст» [6, с. 46]. Усі ці риси, як вже було зазначено, властиві й індивідуальному стилю Є. Пашковського, тому не варто відмовляти його творам у статусі неомодерних. Проте, ідіостиль письменника сягає корінням епохи, що значно передувала модернові, а саме – доби бароко. О. Юрчук, звертаючись до циклічної теорії розвитку історії, вказує на повторюваність явищ бароко в українському модернізмі початку XX століття, що пояснює, чому одні літературознавці вбачають у творах Є. Пашковського неомодерні, а інші – необарокові риси. Насправді, модернізм лише запозичив деякі барокові прийоми, і тому обидві думки прийнятні.

Є. Пашковський послідовно дотримується українських літературних традицій і належить до тієї когорти письменників, що «є апологетами національної літературної традиції, і які обертаються в колі

цієї традиційности» [10, с. 145], що дозволило Т. Гундоровій відшукати корені самобутнього нарративу Є. Пашковського у добі бароко. «Загускнення мови [Є. Пашковського. – О. Д.] здійснюється завдяки риторичі: через ліричні звертання, заклики, погрози, запитання та зауваження» [5, с. 152]. У такий спосіб оповідь максимально суб'єктивізується, набуває сповідального характеру. Цим, на думку Т. Гундорової, Є. Пашковський «близький до стилістики І. Вишенського – полеміста ХVІ ст.» [5, с. 152].

Справді, творам Є. Пашковського притаманні барокові риси, що яскраво простежується як на ідейному, так і на мовному зрізі текстів. Тож порівняння з І. Вишенським, котрий заклав основи барокової літератури в Україні, небезпідставні. Проте, не слід вважати Є. Пашковського бароковим письменником, оскільки ця епоха давно у минулому. Його стиль швидше наближається до необарокового – тут старі барокові засоби актуалізуються у новій постмодерній парадигмі. Як слушно зауважує Ю. Квіт, «постмодернізм нагадує буйну фантазію барокового художника-сліпця, що ліпить багаті оздоби без будь-якої гармонії та навіть поза самою картиною» [12, с. 95]. Польський дослідник Станіслав Ейль також вважає, що специфічний тип нарації, фантазмагонії і мовні експерименти у постмодерні при ближчому розгляді нагадують скоріше стратегії бароко [30, с. 324]. Іспанський філософ Х. Ортега-і-Гассет ще у 1915 році публікує статтю «Воля до бароко», де зазначає, що сучасне йому мистецтво перейняте добою бароко. О. Калабрезе у книзі «Необароко: знак часу» (1987) аналізує сучасний стан масової культури і переконує своїх читачів, що зараз панує епоха необароко, а не постмодерну. «Це не означає, – пише автор, що ми повернулись у добу бароко. Просто сучасні тенденції у різних галузях мистецтва та науки послуговуються мотивами бароко» [29, с. 12].

Останнім часом дослідження українського бароко помітно активізувалися, наче компенсуючи попередній брак уваги до цієї доби в Україні. Серед найповажніших дослідників цієї епохи слід виокремити Д. Чижевського, А. Макарова, Л. Ушкалова, Ю. Шевчука. Усі вони сходяться на думці, що доба бароко стала для української літератури не просто черговим етапом, а ключовою віхою, де закладено основні концепти, теми та ідеї нашого письменства. Тут і релігійність, і природа, і містика, і трагізм, що межує із «якимось закоханням у темі смерті» [26, с. 274]. Надважливою ознакою української

літератури була і залишається її релігійна заангажованість, що підтверджує у своїх розвідках і Л. Ушкалов: «Релігійність, – пише він, – поза сумнівом, можна розглядати як одну з найприкметніших рис нашої літератури від давнини до сьогодні» [21, с. 513]. Проза Є. Пашковського теж усунула пронизана релігійними метафорами, алюзіями і символами, на чому наголошує С. Квіт. А «Щоденний жезл», на думку літературознавця, – це «роман про Чорнобиль як прообраз Страшного суду, коли кожен дасть відповідь на питання: з Христом чи проти Христа» [12, с. 144]. На мовному рівні увагу автора до релігійної тематики можна проілюструвати цілою низкою новотворів, в основі яких біблійні прецедентні імена, як-от: *зсодомлений, богопокинутий, каїніти (зрадники), еклезіаститись, звавилонений*. Однією з тенденцій неobaroko є переосмислення християнських образів і мотивів, що яскраво помітно в авторських неологізмах такого типу. О. Юрчук також відзначила, що тексти Є. Пашковського не лише схожі на Апокаліпсис, але й містять прямі цитати з Біблії [28, с. 96].

І. Гуцуляк зауважує, що однією з визначальних рис мови доби бароко є композитні утворення, які мають на меті виокремити індивідуальну манеру письма автора. «Використання складних прикметників у ролі епітетів пояснюємо тим, що мова барокової поезії тяжіла до словесної гри і, як наслідок, до використання складних епітетів, а також тим, що словоскладання – один із найпродуктивніших і найпоширеніших способів творення нових слів, зокрема прикметників» [8, с. 9]. Саме таку природу мають композитні новотвори І. Вишенського: *«ще ти домонтар, ще ти кровоїд, м'ясоїд, волоїд, худобоїд, звіроїд, свиноїд, куроїд, гускоїд, птахоїд, ситоїд, ласоїд, маслоїд, пироїд; ще ти периноспал, м'якоспал, подушкоспал, ще ти тілоугодник, ще ти тілолюбитель, ще ти кровопрагнитель; ще ти перцьолюбець, шафранолюбець, імбиролюбець, гвоздиколоубець, тминолюбець, цукролюбець та іншої бридні гірко і солодколюбець»* [Виш, с. 43]. А тепер погляньмо на оказіональні утворення Є. Пашковського. Це не завжди прикметники, проте авторське бачення і ставлення до «обіграного» слова суттєво відчутне: *«Світ, з його сліпократіями і вселютіючим здичавізмом, не випадково печерніє, недарма волає, не без вини кровопинно шкварчить, як від голівешки в оці; пришивидшений мерехт останньоліття зіллявся в грізноабсурдне видиво – започатковане розщепленням атомного ядра, розкладом великодержав і владожадобних звичаїв»* [Пашк, с. 17].

Дослідниця також відзначає, що барокові автори часто вдаються до гіперболи, посилаючись на Д. Степовика, який помітив, що в цих творах «усе позитивне доведено до найвищих реєстрів, а все негативне змальовано найчорнішою фарбою» [20, с. 194]. Є. Пашковський також часто вдається до прийому гіперболи і літоти, творячи нові слова, намагаючись підкреслити максимальний вияв ознаки. Одним із найпродуктивніших у творенні гіперболічних лексем є префікс *все-*: **всебайдужий, всезнуцання, всебачення, всетерпіння, вседозвіл, всепам'ять, вселюбов**. Іншими оригінальними гіперболічними префіксами в авторському арсеналі є префікси *сто-*, *тисячо-* і навіть *мільярдо-*: **сторозтерзаність, стоокий, стотьма, тисячокрило, мільяровідчайний**. Згадаймо, наприклад, поетичні образи В. Стуса, де гіперболічність також часто виражалася за допомогою числівника *сто*: «**Сто** доріг, мов змії, розплатались / в тисячі незвіданих розлук...» [Стус, с. 137]; «...**сто** тіней. В полі, синьому, як льон» [Стус, с. 120]; «Крізь **сотні** сумнівів я йду до тебе, добро і правдо віку. Через **сто** зневір» [Стус, с. 138]. Для вияву крайньої негативної межі Є. Пашковський вдається до префіксів *анти-*, *без-*, *недо-*, *не-*, наприклад: **антисвіт, безчасся, недоживий, несвіт**. У цих новоутворених лексемах помітні кризові настрої, відчутний авторський негатив щодо рецепції на сучасний йому світ.

У барокових творах часом відчувається велика перевага форми над змістом, що, до речі, притаманно і модерному письму. «Чиста декоративність», за якою зникає або відходить на другий план глибший сенс та внутрішній зміст... – це приводить бароко до надмірного замилювання в мистецькій грі, мистецьких, поетичних іграшках, у чудернацтві, в оригінальності...» [26, с. 275]. Відомий знавець українського бароко А. Макаров відзначає, що «українській ментальності притаманна схильність до святковості, поетичності, смак до яскравих барв, рясного рослинного орнаменту» [15, с. 211]. Бароко в свою чергу «приглядалось до всього самотнього і неповторного» і не могло уникнути впливу «декоративних пристрастей української душі» (*курсив авт.*) [15, с. 211].

Цей потяг українців до прикрашання, очевидно, притаманний і Є. Пашковському, який оздоблює свої твори влучними новотворами, велика частина з яких є мовною грою, на рівні асоціацій, алюзій, натяків. Це яскраво помітно на прикладі «суспільно-політичних» окаянізмів із роману «Щоденний жезл». Замість того, щоб

висловлювати своє різко негативне ставлення до певних соціальних процесів і явищ описово, у вигляді тропів, а то й приховувати його між рядків, автор вкарбовує його в одну, як правило композитну, лексему, що містить в собі дві семи: одну – на позначення явища, про яке мовиться, а іншу – його характеристику. Наприклад: «*цілком законно розпайовано, демохристинно, по підказках приамериканених прихвостизаторів*» [Пашк, с. 113], «*в цивілізаційній телеобжжитості часу*» [Пашк, с. 37], «*і немає таких місць, де б вони не депутякали*» [Пашк, с. 38], «*слухаєш по брехунові своїх володарів, дикутатів*» [Пашк, с. 47]. Як бачимо, традиція орнаментування художніх текстів химерними, незвичними мовними засобами прийшла у постмодернізм ще з доби бароко.

Висновки. Сучасний текст аналізувати найважче, адже про нього ми знаємо найменше. Але лексика – динамічна система, що весь час перебуває у русі, змінюється, оновлюється, розвивається відповідно до вимог часу. І цю динаміку необхідно фіксувати, аби отримати мовний портрет епохи. Проаналізувавши основні літературознавчі погляди на постать Є. Пашковського, з'ясувавши взаємозв'язок понять *постмодернізм, модерн/неомодерн і бароко/необароко*, спроектувавши декілька ключових мовних рис українського бароко на творчість автора, ми отримали підстави, щоб визначити стиль прози письменника як необароковий у межах постмодерної парадигми. Його творчість тісно пов'язана з українською літературною традицією, однак це не робить її неактуальною, а навпаки, спонукає літературознавців називати його «найяскравішим новатором сучасної української прозової традиційности» [10, с. 145].

Література

1. Адаменко Н. Феномен необароко в культурно-філософській традиції постмодернізму [Текст] : дис. ... канд. філос. наук : спец. 09.00.05 / Адаменко Надія Богданівна ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2007. – 188 с.
2. Баран Є. Обрій літературного 2000-го / Є. Баран // Кур'єр Кривбасу. – 1999. – С. 110–117.
3. Вельш В. «Постмодерн». Генеалогія и значення одного спорного поняття / В. Вельш // Путь. – 1992. – № 1. – С. 109-136.
4. Гундорова Т. Проявлення Слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація / Т. Гундорова. – Львів : Літопис, 1997. – 297 с.

5. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека: український літературний постмодерн / Т. Гундорова. – К. : Критика, 2005. – 263 с.
6. Гундорова Т. ПроЯвлення Слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Видання друге, перероблене та доповнене / Т. Гундорова. – К. : Критика, 2009. – 448 с.
7. Гундорова Т. Ситуація постмодерну в Україні. Круглий стіл. За матеріалами сайту <http://www.ktm.ukma.kiev.ua/2001/6/postmodern.html>
8. Гуцуляк І. Мовостиль українського поетичного бароко : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / І. Г. Гуцуляк; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2005. – 20 с.
9. Гуцуляк І. Мовостиль українського поетичного бароко [Текст] : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / Гуцуляк Ірина Георгіївна ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці, 2005. – 353 с.
10. Зборовська Н. Феміністичні роздуми: На карнавалі мертвих поцілунків / Н. Зборовська. – Л. : Літопис, 1999 . – 336 с.
11. Ильин И. Постмодернизм. Словарь терминов / И. Ильин. – М. : ИНИОН РАН - INTRADA. – 2001. – 384 с.
12. Квіт С.М. Основи герменевтики: навчальний посібник / С. М. Квіт. – К. : КМ-Академія, 2003. – 193 с.
13. Кондратенко Н. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу : монографія / Н. В. Кондратенко; за ред. К. Г. Городенської. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 328 с.
14. Коцевски Д. Постмодерни текови / Д. Коцевски. – Скопје : Култура, 1996. – 149 с.
15. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
16. Макаров А. Світло українського бароко / А. Макаров. – К., 1994. – 288 с.
17. Ортега-и-Гассет Х. Воля к барокко / Х. Ортега-и-Гассет // Эстетика, Философия Культуры. – М. : Искусство, 1999. – 558 с.
18. Плерома 3`98: Мала українська енциклопедія актуальної літератури. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1998. – 288 с.
19. Руднев В. Словарь культуры XX века / В. Руднев. – М. : Аграф, 1997. – 384 с.
20. Степовик Д. Система тропів в українському бароко / Д. Степовик // Українське бароко та європейський контекст. – К. : Наукова думка, 1991. – С. 183–195.
21. Ушкалов Л. Від бароко до постмодерну / Л. Ушкалов. – К. : Грані-Т, 2011. – 552 с.
22. Ушкалов Л. Світ українського бароко / Л. Ушкалов. – Харків, 1994 – 112 с.
23. Ушкалов Л. Есеї про українське бароко / Л. Ушкалов. – К. : Факт – 284 с.

24. Харчук Р. Сучасна українська проза. Постмодерний період : навч. посіб. / Р. Харчук. – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 248 с.
25. Шевчук В. Муза Роксоланська : укр. літ. XVI–XVIII ст. : у 2 кн. / В. О. Шевчук; голов. ред. С. Головка, худ. оформ. та ред. О. Григора. – К. : Либідь, 2004 – Кн. 1 : Ренесанс. Раннє бароко : літературний огляд. – 2004. – 400 с.
26. Чижевський Д. Історія української літератури / Д. Чижевський. – К. : Акад., 2003. – 568 с.
27. Эко У. Заметки на полях «Имени розы» / У. Эко. – СПб : Симпозиум, 2007. – 92 с.
28. Юрчук О. Необарокові тенденції в українській літературі ХХ століття [Текст] : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 / Юрчук Олена Олександрівна ; Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. – Житомир, 2007. – 174 с.
29. Calabrese O. Neo-baroque: a sign of the times. – PUP : Princeton, 1992. – 227 p.
30. Eile. S. Postmodernizm, przedłużenie czy opozycja wobec modernizmu // Kryzys czy przełom : studia z teorii i historii literatury / pod redakcją Magdaleny Lubelskiej i Anny Łebkowskie.- Kraków : Universitas, 1994. – s. 309–325
31. Mcgee P. Paperspace: Style as ideology in Joyce's Ulysses. Lincoln: University Press, 1988. – 243 p.
32. Todorov T. Czym naprawdę jest postmodernizm. Literatura na świecie. – Warszawa, 1992. – № 1 (246)

Джерела

- Виш** Вишенський І. Твори / пер. В. Шевчука. – К. : Дніпро, 1986. – 247 с.
- Пашк** Пашковський Є. Щоденний жезл / Є. Пашковський. – Львів : Піраміда, 2011. – 424 с.
- Стус** Стус В. Палімпсест. Вибране/ В. Стус. – К. : Факт, 2003. – 432 с.

Дюндик Елена. Идиостиль Евгения Пашковского – постмодернизм или необарокко? В статті детально розглянуто стилістичні особливості романів сучасного українського письменника Євгенія Пашковського. Описано ідиостиль автора, належність його до постмодерністської парадигми, а конкретніше – до необарокового течення постмодернізму. Проаналізовано сучасні погляди на такі стилістичні напрями, як посмодернізм, модерн/постмодерн, барокко/ необарокко. Виявлено ключові необарокові тенденції в стилістиці та мові письменника, які проілюстровані авторськими неологізмами, збереженими в цьому стилі. Простежено паралелі в словотворчестві Є. Пашковського та письменника епохи барокко І. Вишенського.

Ключевые слова: постмодернізм, модернізм, необарокова стилістика, Є. Пашковський.

Diundyk Olena. Eujen Pashkovsky's Style – Postmodern or Neobaroque? The article is focused on stylistic peculiarities in novels of modern Ukrainian writer

Yevgen Pashkovsky. Described his idiostyle, its belonging to postmodern paradigm – to neobaroque style, in particular. Modern views to such terms like postmodern, modern/postmodern and baroque/neobaroque are analyzed in the article. Key neobaroque tendencies are revealed in author's style and language and illustrated with neologisms, which created in this style. E. Pashkovsky's and baroque writer I. Vyshenskiys' word creation was compared.

Key words: postmodernism, modernism, neobaroque style, E. Pashkovsky.

УДК 816.161.2(075.8):23/28

Тетяна Жалко

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛИТВИ У КОНФЕСІЙНОМУ СТИЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті основна увага зосереджена на понятті «молитва» як провідному жанрі конфесійного стилю української мови та його мовностилістичних особливостях. Наголошується, що релігія, як і мова, є органічною частиною духовного життя етносу. Основні акценти зроблено на лексиці й тропеїчній образності релігійних молитов, які за своїм функціональним навантаженням багаті й своєрідні.

Ключові слова: конфесійний стиль, молитва, стилетворчі засоби, сакральна мова, стилістеми.

Постановка наукової проблеми та її значення. Розвиток нашої держави неможливо уявити без повноцінного розвитку її мови, духовних та моральних цінностей суспільства. У зв'язку з цим актуальним є питання щодо створення єдиної Помісної православної церкви, у якій богослужіння вестиметься винятково українською мовою. Сьогодні державною мовою ведеться служба в Українській православної церкві Київського Патріархату та Українській автокефальній церкві. Та вже навіть цього достатньо, аби конфесійний стиль мови набув свого розвитку, ставши провідним у сфері духовності.

Основним жанром конфесійного стилю української мови є молитва, яка на сьогодні майже не досліджена науковцями.

Зважаючи на це, вивчення й аналіз молитви як провідного жанру конфесійного стилю у контексті всезростаючої уваги суспільства до сфери духовності загалом та релігії зокрема є актуальним.